

על הפרק יצחק רוט

ארבע הערות על המצב

1. יום לא חגיגי

דומה כי לראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל, יש רבים הקוראים לבטל את חגיגות "יום העצמאות". לא עת לחגוג, הם טוענים, כאשר מדינת ישראל נמצאת בעיצומה של מלחמה קשה, האנטישמיות מרימה ראש כמו בתקופת השואה, 132 ישראלים נמצאים בשבי ארגון הטרור הרצחני, רבבות אזרחים מפונים מבתיהם מבלי יכולת לשוב, והעצמאות נראית רחוקה מאי-פעם. בת דודתה של שירי ביכס, שנחטפה מביתה יחד עם בעלה ושני ילדיה אריאל וכפיר והוריה נשרפו בביתם בניר עוז, כותבת שאין זה זמן לחגיגות: "למה אי אפשר פשוט להגיד בצניעות: מדינה יקרה, רק לפני שבעה חודשים חוינו אסון בקנה מידה היסטורי, כזה שלא נראה כמותו מאז קום המדינה. אנחנו בשנת אבל, ומחליטים להפריד השנה את אירועי יום הזיכרון ויום העצמאות. מכיוון שישנם כל כך הרבה מפונים, כל כך הרבה פצועים, כל כך הרבה פוסט-טראומטיים, ו-132 חטופים שעדיין בשבי כעזה - אנחנו נחגוג את הישרדותנו בתאריך אחר, שייקבע ביום שכולם יחזרו. ביום שתושבי העוטף יחזרו לבתיהם, ומטולה והצפון יחזרו לבתיהם, ביום שתושבי העוטף יחזרו לבתיהם, כשהחיילים שעוד מחלימים מהפציעות שלהם יחזרו לבתיהם וישקמו את חייהם... מי יכול לחגוג עכשיו? יש מלחמה, אין עסקה.... המדינה יכולה לוותר השנה".

זו תחושתם של רבים השנה. המדינה שמייסדיה הבטיחו כי "לעולם לא עוד", לא עמדה בהבטחתה. ברגע אחד, כל אמונת ההבל כאילו המדינה היא זו היכולה להבטיח את ביטחון תושביה, קרסה בשמחת תורה האחרון. תחושת הגאווה התחלפה לה בתחושת אכזבה עמוקה, כאשר התברר כי בשנת ה'75 למדינה, יכול היה להתחולל טבח המוני במשך שעות ארוכות, שהזכיר לרבים את מאורעות השואה הקשים. הצבא כצבא - בניגוד ליחידים ששמו נפשם בכפם כדי להציל חיים - קרס קריסה טוטאלית והמחיש לרבים עד כמה הרגשת ה"עצמאות" היתה מזויפת. מי שחשב עד לפני חודשים ספורים, כי בכל מצב, קשה ככל שיהיה, לא תעמוד מדינת ישראל בפני סכנה, רבים מאזרחיה גילו כי שגה באשליות והיישוב היהודי נקלע למלחמת הישרדות פשוטו כמשמעו.

ואם לא די בכך, התומכת היחידה במדינת החסות הישראלית, אף היא מפנה לה עורף בשעותיה הקשות. מול אויב אכזר, ברטאלי, רצחני, שאינו מכיר כלל את המושג "הומניטרי", אותו מושג שבשמו מנפנף ממשל אמריקאי שנראה כידיד, אבל ברגע האמת מעדיף שיקולים פנימיים אינטרסנטיים, על פני מיגור אויב האנושות כולה.

2. "לעולם עוד"!

העיתונאי ב. ימיני, נובר בין דפי ההיסטוריה ומזכיר לכולם כי אירועי שמחת תורה האחרון, אינם חריגים בתולדות היישוב היהודי בארץ ישראל. תיאורי הזוועות בחברון בשנת תרפ"ט, תואמים את הזוועות שחוו תושבי העוטף לפני שמונה חודשים. "לא היה אז כיבוש. יהודי חברון היו שם מדורי דורות, אבל מתברר שאין צורך ב'כיבוש' ולא בשקרים על 'הכלא הגדול בעולם' או 'קולוניאליזם' בנוסח התירוצים של מצדיקי הזוועות והמפגינים בקמפוסים בארה"ב. יש צורך רק, ואך ורק, בהסתה, בשטיפת מוח, ובכמויות אדירות של שנאה, שמובילה לפעולה. כך בחברון, כך בבארי וכרעים ובעוד יישובים, כך באוניברסיטת קולומביה ובעוד יותר מדי קמפוסים".

מכאן הוא עובר לימי השואה ולשיתוף הפעולה ה"פורח", בין הנהגת האחים המוסלמים בראשות המופתי של ירושלים לבין הצורך הנאצי. בימי מלחמת העולם השנייה כחשו הנאצים בנעשה בפלשתינה. התעמולה כללה הבטחה לחלוקת הרכוש היהודי, שייפול לידי הערבים. "כבר בשנות ה'30 הונפו דגלים נאציים מעל בתי ערבים. באחד מקרונות הרכבת שנסעה מחיפה לעפולה ב'1935, צויר צלב הקרס הנאצי עם הכיתוב 'גרמניה מעל הכל'. הנוסעים היו חניכים ששבו מוועידת הנוער הערבי בחיפה. סקר שנערך ב'1941 מטעם הקונסוליה האמריקאית בירושלים, מצא כי 88 אחוז מערביי פלשתינה תמכו בגרמניה הנאצית בעוד 9 אחוזים בלבד תמכו בבריטים".

"הקשר בין הנאצים לאחים המוסלמים ולכן גם לחמאס, ידוע לחוקרים ברחבי העולם, זה העבר וזה ההווה. אבל הם מסתירים. הם מסלפים. הם יודעים שיש קשר ישיר בין התמיכה הערבית בנאצים אז, לבין התמיכה בחמאס של הימים הללו. הם יודעים שיש מכנה משותף, של אנטישמיות השמדתית. הם יודעים שבדיוק מה שעשו ליהודים בפוגרום חברון בתרפ"ט, עשו פורעים בכגוד בתש"א ועשו מחבלי החמאס בתשפ"ד. אבל לא רק שהם שותקים, הם משמשים זרוע תעמולה של חמאס. הם מצדיקים את הזוועות... פעם הנאורים הסתייגו מהחשוכים. היום הם בחזית אחת. חשבנו שלעולם לא עוד. מתברר שלעולם עוד!"

3. חשבון פתוח משלנו

גם לנו יש מה לומר על המדינה, זו שבגדה לא רק באזרחיה, אלא ביהדות בכלל. הנה דברים נכוחים שכתב הספרא-רבא, נאמנם של גדולי ישראל, רבי משה שינפלד זצ"ל, לפני חמישים שנה, במלאת

מחצית יובל למדינת ישראל, כאשר במאמר נוקב בו הסביר את הגדרתו הקולעת והתמציתית של מרן החזון-איש זצוק"ל למהותה של מדינת ישראל מול השקפת הנפל הציונית באומרו: מדינת ישראל אינה "אתחלתא דגאולה" כי אם "סוף הגלות". הדברים שנכתבו אז, כאשר האליל הציוני עדיין היה בתוקפו - אם כי סימני ההתפכחות ממנו כבר נראו בשטח - הם רלוונטיים שבעתיים בימינו, כאשר לא נותר מאותו אליל דבר וחצי דבר. הנה קטע קצר ממאמרו הארוך:

"המדינה החוגגת את מחצית יובלה, היא ילדתה החוקית והבלתי מעוררת של הציונות. מטרתה הבלעדית של הציונות לא היתה שיבת ציון (גם כאשר הזדהה הקונגרס הציוני עם המרת ציון באוגנדה, לא נטש את תוארו הציוני). הייעוד הסופי של הציונות היתה הנורמליזציה של העם היהודי, חתירה מקעקעת תחת צקנון לחשו של ארון הנביאים - 'וְנַפְלִינוּ אֲנִי וְעַמִּי מִכָּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה'. התכחשות למשא - 'עַם זֶה יִצְרָתִי לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ'. מרד גלוי בתוכחת האזהרה (יחזקאל כ, לב'לג) - 'וְהָעֵלָה עַל רוּחְכֶם הִיּוּ לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נְהִיָּה כְגוּיִם כְּמִשְׁפַּחַת הָאֲרָצוֹת... אִם לֹא בְיַד תִּזְקָה וּבְכֹרֶע נְטוּיָה וּבְחִמָּה שְׂפוּכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם'. הציונות פשטה ידה בעיקר, בייחודו של עם ישראל להיות שונה מכל לאום. היא התקוממה נגד סוד קיומו של העם היהודי, היא שללה ונטלה את כל טעם סבלו וייסוריו. לא ביקשה לדחוק בלבד את הקץ ומשיחי, אלא התיימרה לדחות ולהדיח אותו לחלוטין. כבר אמר מרן הגר"ח מבריסק: הציונות השכיחה לפגוע בנקודה הפנימית ביותר! אם תמצא לומר הרי כל נתיב תולדות ישראל מיום צאתם ממצרים, מרוצף במאבק סמוי בין השמירה על סגולתו המהותית לבין הזעקה המתפרקת: 'והיינו גם אנחנו ככל הגויים'. זוהי ההתגוששות הנצחית בין שני היצרים שבעם היהודי, ויפה הגדיר ד"ר יצחק ברויאר את הציונות כהתגלמות היצר-הרע הלאומי".

"שוני יסודי היה קיים בין תנועת ההתבוללות והציונות. בעוד הראשונה הציעה טמיעה אינדיבידואלית כפתרון לבעיית היחיד, הרי הציונות הטיפה לטמיעה קולקטיבית כפתרון לבעיית העם כולו, שאמנם לא יתערבב בין הגויים, כאשר אלה דוחים אותו מעל פניהם, אלא ישווה וידמה להם, כפי שכתב הרצל ביומנו כי אין הציונות שואפת לביטול מוחלט של הרת, אלא מועידה לו תפקיד פולחני וטקסי בלבד, כמו שכתב בספרו 'מדינת היהודים': 'את הרבנים נכלא בבית הכנסת, כשם שנכלא את הצבא בקסקטניס'. הציונות שהעמידה את הכל על קלף המדינה, חשפה את הנצחיות של העם היהודי לסכנת חידלון שהיא מנת חלקם של כל עמי הארץ, הנעלמים מעל במת ההיסטוריה לעת חורבן מדינתם. בכך הפכה הציונות להיות האויב הרוחני המסוכן ביותר שקם לו לעם היהודי בתולדותיו!"

אז אולי כעת, כאשר מתברר כי הציונות כשלה בייעוד המרכזי שלה להפוך את העם היהודי ל"עוד עם" במשפחת העמים, מול בגידת רוב מוחלט של אומות העולם, תגיע גם ההתעוררות הרוחנית להבין כי מול ה"קנה הרצוף" של מדינה וציונות, יש את הבסיס האיתן האחד והיחיד לקיומה של האומה הישראלית, וזהו הדבקות בתורה, במצוותיה, בלומדי התורה ובממשיכי מסורת הדורות, אלו שבזכותם אנחנו כאן ובזכותם - רק בזכותם - ימשיך העם היהודי להתקיים לנצח נצחים.

4. משהו מעוד

רשת "סבן אקספרס" אינה מוכרת לרבים מהקוראים, אבל יש לה נכון להיום 113 סניפים ברחבי הארץ. הרשת קיימת שבע שנים בלבד, ומדובר ברשת של חנויות נוחות, דוגמת אלו הקיימות בתחנות דלק. החזון של מקימי הרשת להגיע עד סוף השנה לכ-200 סניפים ולהוסיף עוד כ-100 סניפים במהלך השנה הבאה. אז למה סיפרנו על הרשת הזו? לא בשביל פרסומת. היא, כנראה, אינה זקוקה לכך. הנה קטע קצר שהגיע למערכת ובו דברים שאמר מקים הרשת, אסף קמרי שמו. הוא כוגר תיכון "מקווה ישראל" בחולון, לא בדיוק תיכון "חרדי"... ואת שם הרשת שהקים בחר כדי שיסמל פתיחה בכל ימות השבוע. וכאן מגיע העיקר: בפועל כל חנויות הרשת סגורות בשבתות ובחגים ונמכרים בהן רק מוצרים כשרים, אולי לא תמיד בכשרות המקובלת על כלל קוראי העיתון, אבל מוצרים הנושאים חותמת כשרות זו או אחרת.

בראיון עיתונאי הוא נשאל האם העובדה שהרשת סגורה בשבתות ובחגים, אינה עומדת בסתירה לטענה הרווחת בענף, כאילו חנויות נוחות חייבות לפעול שבעה ימים בשבוע אם רצונן להרוויח רח"ל? והוא משיב: "אז שינינו את התזה. אני מאמין שאם מסתדרים בלי שבת, זה הכי טוב. אנחנו מאמינים בכרכת השבת ודבקים בה. גם את המיקומים של נקודות המכירה בזיכיון של רשתות אחרות שאני מפעיל, אני בוחר מתוך ידיעה שהן לא יפתחו בשבת".

השבת היא מקור הברכה, לא כתיאוריה אלא הלכה למעשה. תשאלו, לדוגמה בלבד, את רשת "איקאה" הסגורה בשבת, את בעל הבית החרדי של חברת התעופה "אל-על" ואת רשת "סבן אקספרס" שעושה חיל ומתרחבת בשל ברכת השבת.